

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

30. svibnja 2017.*

„Žalba – Tužba za naknadu štete – Zajednička vanjska i sigurnosna politika (ZVSP) – Mjere ograničavanja protiv Islamske Republike Irana – Popis osoba i subjekata na koje se primjenjuje zamrzavanje financijskih sredstava i gospodarskih izvora – Imovinska šteta – Neimovinska šteta – Pogreška u odmjeri iznosa naknade štete – Nepostojanje – Protužalba – Pretpostavke izvanugovorne odgovornosti Europske unije – Obveza dokazivanja osnovanosti mjera ograničavanja – Dovoljno ozbiljna povreda“

U predmetu C-45/15 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 4. veljače 2015.,

Safa Nicu Sepahan Co., sa sjedištem u Ispahanu (Iran), koju zastupa A. Bahrami, odvjetnik,

tužitelj,

a druga stranka postupka je:

Vijeće Europske unije, koje zastupaju R. Liudvinaviciute-Cordeiro, M. Bishop i I. Gurov, u svojstvu agenata,

tuženik u prvom stupnju,

koje podupire:

Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske, koju zastupa M. Gray, u svojstvu agenta,

intervenijent u žalbi

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, A. Tizzano, potpredsjednik, M. Ilešič, L. Bay Larsen i T. von Danwitz, predsjednici vijeća, A. Rosas (izvjestitelj), J. Malenovský, E. Levits, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, C. G. Fernlund, C. Vajda, S. Rodin, F. Biltgen i K. Jürimäe, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Mengozzi,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 2. svibnja 2016.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 8. rujna 2016.,

* Jezik postupka: engleski

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Društvo Safa Nicu Sepahan Co. svojom žalbom zahtijeva djelomično ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2014:986), kojom je taj sud djelomično odbio njegovu tužbu kojom, među ostalim, zahtijeva naknadu imovinske i neimovinske štete navodno pretrpljene zbog njegova uvrštenja na popis subjekata čija se financijska sredstva i gospodarski izvori zamrzavaju, na temelju točke 19. dijela I., B, Priloga I. Provedbenoj uredbi (EU) Vijeća br. 503/2011 od 23. svibnja 2011. o provedbi Uredbe (EU) br. 961/2010 o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2011., L 136, str. 26.) te na temelju točke 61. dijela I., B, Priloga IX. Uredbi Vijeća (EU) br. 267/2012 od 23. veljače 2012. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 961/2010 (SL 2012., L 88, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 4., str. 194., u daljnjem tekstu: sporne odredbe).
- 2 Vijeće Europske unije svojom protužalbom zahtijeva djelomično ukidanje pobijane presude u dijelu u kojem je Europskoj uniji naloženo da društvu Safa Nicu Sepahan isplati naknadu neimovinske štete koju je to društvo pretrpjelo zbog mjera ograničavanja određenih spornim odredbama.

Okolnosti spora

- 3 Okolnosti spora iznesene su u točkama 1. do 13. pobijane presude na sljedeći način:
 - „1. Ovaj predmet ulazi u okvir mjera ograničavanja koje su uvedene za izvršavanje pritiska na Islamsku Republiku Iran kako bi prestala s nuklearnim aktivnostima koje predstavljaju rizik širenja nuklearnog oružja i s razvojem sustava za ispaljivanje nuklearnog oružja (u daljnjem tekstu: širenje nuklearnog oružja).
 2. Tužitelj Safa Nicu Sepahan [...] iransko je dioničko društvo.
 3. Naziv subjekta, koji je identificiran kao ‚Safa Nicu‘, uvršten je Odlukom Vijeća 2011/299/ZVSP od 23. svibnja 2011. o izmjeni Odluke 2010/413 (SL [2011.,] L 136, str. 65.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 9., str. 197.) na popis subjekata uključenih u širenje nuklearnog oružja, koji se nalazi u Prilogu II. Odluci Vijeća 2010/413/ZVSP od 26. srpnja 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Zajedničkog stajališta 2007/140/ZVSP (SL [2010.,] L 195, str. 39.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 220.).
 4. Slijedom toga, naziv subjekta, koji je identificiran kao ‚Safa Nicu‘, uvršten je [Provedbenom uredbom br. 503/2011] na popis iz Priloga VIII. Uredbi Vijeća (EU) br. 961/2010 od 25. listopada 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 423/2007 (SL [2010.,] L 281, str. 1.).
 5. U obrazloženju Odluke 2011/299 i Provedbene uredbe br. 503/2011 subjekt koji je identificiran kao ‚Safa Nicu‘ opisan je kao ‚[p]oduzeće za komunikacijsku tehnologiju koje je nabavljalo opremu za objekt Fordow (Qom[, Iran]), čija gradnja nije prijavljena [Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju (UN) (IAEA)]‘.

6. Nakon upozorenja jednog od njegovih poslovnih partnera, tužitelj je dopisom od 7. lipnja 2011. tražio od [Vijeća] da izmijeni Prilog VIII. Uredbi br. 961/2010, dopunjavanjem i ispravljanjem ili brisanjem uvrštenja subjekta identificiranog kao ‚Safa Nicu‘ s popisa o kojima je riječ. U vezi s time, tužitelj je istaknuo da se uvrštenje njegova naziva na popis iz Priloga VIII. Uredbi br. 961/2010 ili odnosi na neki drugi subjekt ili je Vijeće tim uvrštenjem počinilo pogrešku.
7. Budući da nije dobio odgovor na svoj dopis od 7. lipnja 2011., tužitelj se telefonskim putem obratio Vijeću, a zatim mu je 23. lipnja 2011. poslao novi dopis.
8. Odlukom Vijeća 2011/783/ZVSP od 1. prosinca 2011. o izmjeni Odluke 2010/413/ZVSP (SL [2011.], L 319, str. 71.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 11., str. 104.) i Provedbenom uredbom Vijeća (EU) br. 1245/2011 od 1. prosinca 2011. o provedbi Uredbe br. 961/2010 (SL [2011.], L 319, str. 11.) zadržano je uvrštenje subjekta identificiranog kao ‚Safa Nicu‘ na popisu iz Priloga II. Odluci 2010/413 i popisu iz Priloga VIII. Uredbi br. 961/2010.
9. U Odluci 2011/783 i Provedbenoj uredbi br. 1245/2011 unos ‚Safa Nicu‘ zamijenjen je unosom ‚Safa Nicu također poznato kao ‚Safa Nicu Sepahan‘, ‚Safanco Company‘, ‚Safa Nicu Afghanistan Company‘, ‚Safa Al-Noor Company‘ i ‚Safa Nicu Ltd Company‘. Također, pet adresa, koje se nalaze u Iranu, Ujedinjenim Arapskim Emiratima i Afganistanu, navedeno je kao identifikacijski podaci za taj subjekt.
10. Dopisom od 5. prosinca 2011. Vijeće je obavijestilo tužitelja o zadržavanju njegova naziva na popisima iz Priloga II. Odluci 2010/413 i Priloga VIII. Uredbi br. 961/2010. Utvrdilo je da tužiteljeva očitovanja od 7. lipnja 2011. ne opravdavaju ukidanje mjera ograničavanja. Vijeće je pojasnilo da se uvrštenje subjekta identificiranog kao ‚Safa Nicu‘ doista odnosilo na tužitelja, bez obzira na nepotpuno navođenje njegova naziva. Vijeće je također obavijestilo tužitelja o izmjenama navedenima u točki 9. ove presude.
11. Budući da je Uredba br. 961/2010 stavljena izvan snage [Uredbom br. 267/2012], Vijeće je uvrstilo tužiteljev naziv u Prilog IX. potonjoj uredbi. Obrazloženje koje se odnosi na tužitelja istovjetno je onome iz Provedbene uredbe br. 1245/2011.
12. Dopisom od 11. prosinca 2012. Vijeće je obavijestilo tužitelja o zadržavanju njegova naziva na popisima u Prilogu II. Odluci 2010/413 i Prilogu IX. Uredbi br. 267/2012 te mu je u prilogu dostavilo potonju uredbu.
13. Odlukom Vijeća 2014/222/ZVSP od 16. travnja 2014. o izmjeni Odluke 2010/413 (SL [2014.], L 119, str. 65.) tužiteljev naziv uklonjen je s popisa iz Priloga II. Odluci 2010/413. Provedbenom uredbom Vijeća (EU) br. 397/2014 od 16. travnja 2014. o provedbi Uredbe br. 267/2012 (SL [2014.], L 119, str. 1.) njegov je naziv, u skladu s tim, izbrisan s popisa u Prilogu IX. Uredbi br. 267/2012.”

Pobijana presuda

- 4 Društvo Safa Nicu Sepahan tužbom od 22. srpnja 2011. pred Općim sudom pokrenulo je postupak za poništenje i naknadu štete.
- 5 Kao prvo, kad je riječ o zahtjevu za poništenje spornih odredaba, Opći sud istaknuo je da se sud Unije treba uvjeriti da se pojedinačne mjere ograničavanja temelje na dovoljno čvrstoj činjeničnoj osnovi. U vezi s time, Opći sud je, pozivajući se na točke 64. do 66. presude od 28. studenoga 2013., Vijeće/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), istaknuo da je na nadležnom tijelu Unije da dokaže osnovanost razloga navedenih protiv osobe o kojoj je riječ, a ne na toj osobi da podnese

negativan dokaz o neosnovanosti tih razloga. Slijedom navedenog, Opći sud zatražio je od Vijeća da podnese dokaze koji opravdavaju donošenje i zadržavanje na snazi mjera ograničavanja koje se odnose na društvo Safa Nicu Sepahan.

- 6 Budući da je Vijeće navelo da je, kad je riječ o donošenju i zadržavanju mjera ograničavanja, jedini element kojim raspolaže prijedlog jedne države članice za uvrštenje na popis te da su podaci iz tog prijedloga navedeni u obrazloženju spornih odredaba, Opći sud je u točki 38. pobijane presude zaključio da Vijeće nije dokazalo osnovanost tvrdnje da je Safa Nicu Sepahan društvo za komunikacijsku tehnologiju koje je nabavljalo opremu za objekt Fordow (Qom). S obzirom na to da je ta tvrdnja bila jedini razlog na kojem se temeljilo donošenje i zadržavanje mjera ograničavanja protiv društva Safa Nicu Sepahan, Opći sud je poništio sporne odredbe.
- 7 Kao drugo, kad je riječ o zahtjevu društva Safa Nicu Sepahan za naknadu štete, Opći sud podsjetio je u točki 47. pobijane presude na sudsku praksu u skladu s kojom je za uspostavu izvanugovorne odgovornosti Unije potrebno ispunjenje niza pretpostavki, odnosno nezakonitost postupanja koje se stavlja na teret institucijama, postojanje štete i uzročna veza između navedenog postupanja i štete na koju se poziva.
- 8 Kad je riječ o pretpostavci nezakonitosti postupanja koje se stavlja na teret institucijama, Opći sud je u točki 50. pobijane presude najprije podsjetio da se, u skladu sa sudskom praksom, mora utvrditi dovoljno ozbiljna povreda pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima, a zatim je u točki 52. te presude podsjetio da je odlučujući kriterij za utvrđenje takve povrede očito i grubo nepoštovanje granica diskrecijske ovlasti institucije o kojoj je riječ. Opći sud je u točkama 57. i 58. pobijane presude zaključio da su relevantnim odredbama uredbi br. 961/2010 i 267/2012 taksativno navedeni uvjeti dopuštenosti mjera ograničavanja te da te odredbe, s obzirom na to da se njima osigurava zaštita osobnih interesa pojedinaca o kojima je riječ, treba smatrati pravnim pravilima kojima se dodjeljuju prava pojedincima. Činjenica da je Opći sud u pobijanoj presudi utvrdio da su sporne odredbe nevaljane upućuje na zaključak da je Vijeće donošenjem tih odredaba povrijedilo te uredbe.
- 9 Prilikom daljnjeg ispitivanja dovoljno ozbiljne naravi te povrede Opći sud je u točkama 59. do 61. pobijane presude zaključio da Vijeće, kad je riječ o obvezi dokazivanja osnovanosti donesenih mjera ograničavanja, nije imalo marginu prosudbe, s obzirom na to da tu obvezu nalaže zahtjev poštovanja temeljnih prava osoba i subjekata o kojima je riječ. Usto, u točki 62. te presude utvrdio je da ne postoje teškoće u primjeni ili tumačenju pravila kojim se Vijeću nameće ta obveza.
- 10 Nadalje, nakon što je u točkama 63. do 67. pobijane presude naveo da je pravilo o kojem je riječ potvrđeno u sudskoj praksi Općeg suda od 23. svibnja 2011., koja prethodi donošenju prve od spornih odredaba, Opći je sud u točkama 68. i 69. te presude zaključio da bi uobičajeno razborita i pažljiva uprava mogla u trenutku donošenja spomenute odredbe razumjeti da je u konkretnim okolnostima dužna prikupiti podatke ili dokaze koji opravdavaju mjere ograničavanja koje se odnose na tužitelja kako bi u slučaju osporavanja mogla dokazati osnovanost tih mjera podnošenjem sudu Unije tih podataka ili dokaza. Slijedom navedenog, Opći sud utvrdio je dovoljno ozbiljnu narav povrede pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima.
- 11 Kao drugo i treće, Opći sud istaknuo je da je na društvu Safa Nicu Sepahan da podnese dokaze u svrhu utvrđenja postojanja i opsega stvarne i izvjesne štete kao i činjenice da ta šteta dovoljno izravno proizlazi iz postupanja koje se stavlja na teret.
- 12 Kad je riječ o zahtjevu društva Safa Nicu Sepahan za naknadu neimovinske štete, Opći je sud u točki 85. pobijane presude zaključio da je nezakonitim donošenjem i zadržavanjem mjera ograničavanja koje se odnose na društvo Safa Nicu Sepahan tom društvu prouzročena neimovinska šteta te da mu pripada pravo na naknadu iste.

- 13 Glede iznosa naknade neimovinske štete, Opći je sud, pozivajući se na točku 72. presude od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331), u točkama 86. i 87. pobijane presude utvrdio da se zbog poništenja uvrštenja društva Safa Nicu Sepahan na popis subjekata na koje se odnose mjere ograničavanja može smanjiti iznos naknade štete koji valja dosuditi, ali da ono ne može predstavljati potpunu naknadu pretrpljene štete. Nakon što je u točkama 88. do 91. pobijane presude naveo da valja voditi računa, osobito, o težini i trajanju utvrđene povrede, postupanju Vijeća kao i o učincima saznanja trećih osoba za tvrdnje da je društvo Safa Nicu Sepahan sudjelovalo u iranskom širenju nuklearnog oružja, Opći je sud iznos te naknade štete odmjerio *ex aequo et bono* u visini od 50 000 eura.
- 14 S druge strane, Opći sud odbio je zahtjev društva Safa Nicu Sepahan za naknadu navodno pretrpljene imovinske štete.

Zahtjevi stranaka

Žalbeni zahtjev

- 15 Društvo Safa Nicu Sepahan svojom žalbom od Suda zahtijeva da:
- djelomično ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem je odbijen zahtjev za naknadu pretrpljene imovinske štete;
 - djelomično ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem je naknada neimovinske štete koju je pretrpio ograničena na iznos od 50 000 eura;
 - naloži Vijeću isplatu iznosa od 5 662 737,40 eura, uvećanog za zatezne kamate, na ime naknade imovinske štete pretrpljene zbog njegova uvrštenja na popis sankcioniranih osoba;
 - naloži Vijeću isplatu iznosa od 2 000 000 eura, uvećanog za zatezne kamate, na ime naknade neimovinske štete pretrpljene zbog njegova uvrštenja na popis sankcioniranih osoba;
 - naloži Vijeću snošenje troškova postupka pred Sudom i Općim sudom, uvećanih za zatezne kamate;
 - podredno, naloži Vijeću isplatu iznosa odmjerenih *ex aequo et bono*, uvećanih za zatezne kamate, na ime naknade, s jedne strane, imovinske štete i, s druge strane, neimovinske štete, pri čemu iznos naknade potonje štete ne smije biti niži od iznosa koji mu je s tog naslova već dosuđen pobijanom presudom kao i da naloži Vijeću snošenje troškova postupka pred Sudom i Općim sudom, uvećanih za zatezne kamate, i
 - podredno tome, vrati predmet Općem sudu na ponovno suđenje kako bi preispitao iznos naknade štete i donio novu presudu u korist tužitelja.
- 16 Vijeće, u odgovoru na žalbu, od Suda zahtijeva da:
- odbije žalbu kao neosnovanu;
 - zamijeni obrazloženje pobijane presude u odnosu na izraz „dovoljno ozbiljna povreda pravnog pravila”, u skladu s navodima iz njegova odgovora na žalbu, te
 - naloži tužitelju snošenje troškova žalbenog i prvostupanjskog postupka.

Protužalbeni zahtjev

- 17 Vijeće svojom protužalbom od Suda zahtijeva da:
- ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem mu je naloženo da tužitelju isplati naknadu neimovinske štete koju je potonji pretrpio, u iznosu od 50 000 eura;
 - odbije tužiteljev zahtjev za naknadu neimovinske štete i
 - naloži tužitelju snošenje troškova prouzročenih protužalbom i prvostupanjskim postupkom.
- 18 Društvo Safa Nicu Sepahan u svojem odgovoru na protužalbu zahtijeva od Suda da utvrdi da je protužalba neosnovana. Usto, ponavlja svoje žalbene zahtjeve, osim onog koji je istaknut podredno, kojim traži vraćanje predmeta Općem sudu na ponovno suđenje kako bi preispitao iznos naknade štete i donio novu presudu, u njegovu korist.
- 19 Odlukom predsjednika Suda od 5. kolovoza 2015. Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske odobrena je intervencija u potporu zahtjevu Vijeća.

Uvodne napomene

- 20 U skladu s člankom 174. Poslovnika Suda, zahtjev odgovora na žalbu usmjeren je na potpuno ili djelomično prihvaćanje ili odbijanje žalbe. Nadalje, u skladu s člancima 172. i 176. tog Poslovnika, stranke koje su ovlaštene podnijeti odgovor na žalbu mogu zasebnim aktom, različitim od odgovora na žalbu, podnijeti protužalbu, koja, u skladu s člankom 178. stavcima 1. i 3., drugom rečenicom tog poslovnika, mora biti usmjerena na potpuno ili djelomično ukidanje pobijane presude i utemeljena na razlozima i argumentima koji ne smiju biti jednaki onima iz odgovora na žalbu. Iz tih odredaba promatranih zajedno proizlazi da odgovor na žalbu ne može biti usmjeren na ukidanje pobijane presude zbog razloga različitih i neovisnih o onima navedenim u žalbi, s obzirom na to da se takvi razlozi mogu istaknuti samo u okviru protužalbe (presuda od 10. studenoga 2016., DTS Distribuidora de Televisión Digital/Komisija, C-449/14 P, EU:C:2016:848, t. 99. do 101.).
- 21 Budući da Vijeće u svojem odgovoru na žalbu društva Safa Nicu Sepahan od Suda zahtijeva zamjenu obrazloženja pobijane presude glede jedne od kumulativnih pretpostavki izvanugovorne odgovornosti Unije, odnosno one koja se odnosi na postojanje „dovoljno ozbiljne povrede” pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima, tim se zahtjevom ne traži prihvaćanje niti odbijanje te žalbe, nego ukidanje odluke Općeg suda iz točke 2. izreke pobijane presude, kojom je Vijeću naloženo da društvu Safa Nicu Sepahan isplati naknadu neimovinske štete koju je to društvo pretrpjelo, u iznosu od 50 000 eura, s obzirom na to da se ta odluka temelji na utvrđenju takve povrede. Slijedom navedenog, budući da ne ispunjava zahtjeve iz članka 174. Poslovnika, taj zahtjev nije dopušten.
- 22 Jednako tako, budući da društvo Safa Nicu Sepahan svojim odgovorom na protužalbu Vijeća zahtijeva djelomično ukidanje pobijane presude i dosudu pravične naknade pretrpljene imovinske i neimovinske štete, ti zahtjevi nisu ograničeni na razloge istaknute u toj protužalbi, protivno odredbama članka 179. Poslovnika Suda te su, slijedom toga, nedopušteni.
- 23 Najprije valja razmotriti protužalbu Vijeća, s obzirom na to da se ona odnosi na prvu od triju pretpostavki izvanugovorne odgovornosti Unije, odnosno postojanje dovoljno ozbiljne povrede pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima.

O protužalbi Vijeća

24 Protužalba Vijeća sadržava dva razloga.

Prvi razlog, koji se temelji na pogrešnoj ocjeni pretpostavki izvanugovorne odgovornosti Unije

Argumentacija stranaka

- 25 Vijeće smatra da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava zaključivši, u točkama 68. i 69. pobijane presude, da nezakonitost o kojoj je riječ predstavlja „dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila”.
- 26 U vezi s time, Opći je sud, u točkama 59. do 61. pobijane presude, naveo da Vijeće nije imalo nikakvu marginu prosudbe pri odlučivanju o uvrštenju društva Safa Nicu Sepahan na popis osoba na koje se odnose mjere ograničavanja. Opći sud do takvog zaključka došao je pogrešno se oslonivši, prilikom utvrđenja opsega obveze Vijeća da u slučaju osporavanja dokaže osnovanost razloga stavljenih na teret osobi na koju se odnose mjere ograničavanja, na sudsku praksu uspostavljenu presudama od 28. studenoga 2013., Vijeće/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775) i od 18. srpnja 2013., Komisija i dr./Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518), iako to pravilo sudske prakse nije bilo jasno utvrđeno u trenutku kad je Vijeće donijelo sporne odredbe.
- 27 Nadalje, Opći je sud u točki 62. pobijane presude pogrešno zaključio da ne postoje teškoće u primjeni ili tumačenju pravila kojim se Vijeću nameće obveza dokazivanja osnovanosti mjera ograničavanja o kojima je riječ. U tom se pogledu Opći sud nepravilno oslonio na vlastitu sudsku praksu navedenu u točkama 64. do 67. pobijane presude. Usto, trebalo bi voditi računa o teškoćama povezanim s priopćavanjem povjerljivih podataka na kojima se temelji odluka o uvrštenju osobe ili subjekta na popis o mjerama ograničavanja.
- 28 Društvo Safa Nicu Sepahan osporava te argumente.

Ocjena Suda

- 29 Valja podsjetiti da je jedna od pretpostavki izvanugovorne odgovornosti Unije, u skladu s člankom 340. drugim stavkom UFEU-a, zahtjev dovoljno ozbiljne povrede pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima (vidjeti u tom smislu presudu od 19. travnja 2012., Artogodan/Komisija, C-221/10 P, EU:C:2012:216, t. 80. i navedenu sudsku praksu).
- 30 Sud je već pojasnio da takva povreda postoji kad institucija o kojoj je riječ očito i grubo ne poštuje granice svoje diskrecijske ovlasti, pri čemu su elementi koje treba uzeti u obzir, osobito, stupanj jasnoće i preciznosti povrijeđenog pravila kao i opseg margine prosudbe koja je tim pravilom ostavljena tijelima Unije (vidjeti u tom smislu osobito presude od 5. ožujka 1996., Brasserie du pêcheur i Factortame, C-46/93 i C-48/93, EU:C:1996:79, t. 55. i 56., od 25. siječnja 2007., Robins i dr., C-278/05, EU:C:2007:56, t. 70. kao i od 19. lipnja 2014., Specht i dr., C-501/12 do C-506/12, C-540/12 i C-541/12, EU:C:2014:2005, t. 102.).
- 31 Iz sudske prakse proizlazi također da je povreda prava Unije, u svakom slučaju, dovoljno ozbiljna ako se nastavlja usprkos objavi presude kojom je predmetna povreda utvrđena, presude u povodu zahtjeva za prethodnu odluku ili usprkos ustaljenoj praksi Suda o toj problematici, iz čega je jasno da postupanje o kojem je riječ predstavlja povredu (presude od 5. ožujka 1996., Brasserie du pêcheur i Factortame, C-46/93 i C-48/93, EU:C:1996:79, t. 57. kao i od 12. prosinca 2006., Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, EU:C:2006:774, t. 214.).

- 32 S obzirom na tu sudsku praksu, valja ispitati je li Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava utvrdivši u točkama 68. i 69. pobijane presude da je Vijeće, nepoštovanjem obveze prikupljanja podataka ili dokaza kojima se opravdavaju mjere ograničavanja koje se odnose na društvo Safa Nicu Sepahan, kako bi u slučaju osporavanja moglo dokazati osnovanost tih mjera podnošenjem tih podataka ili dokaza pred sudom Unije, u konkretnom slučaju počinilo dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima.
- 33 Kao što to proizlazi iz točke 37. pobijane presude, nesporno je da je Vijeće pred Općim sudom navelo da je jedini element kojim je raspolagalo prilikom donošenja i zadržavanja mjera ograničavanja protiv društva Safa Nicu Sepahan bio prijedlog jedne države članice za uvrštenje na popis te da su podaci iz tog prijedloga navedeni u obrazloženju spornih odredaba. Slijedom toga, iz točke 37. pobijane presude proizlazi da Vijeće nije raspolagalo podacima niti dokazima koji bi potkrijepili razloge donošenja mjera ograničavanja protiv društva Safa Nicu Sepahan.
- 34 Međutim, Vijeće smatra da sudska praksa u skladu s kojom je ono, u slučaju osporavanja, dužno podnijeti podatke ili dokaze kojima se potkrjepljuju razlozi donošenja mjera ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba nije bila jasno utvrđena u trenutku donošenja prve od spornih odredaba. Slijedom toga, unatoč nepoštovanju te obveze, Vijeću se u tom pogledu ne može staviti na teret ozbiljna povreda prava Unije, u razdoblju prije objave presuda od 18. srpnja 2013. Komisija i dr./Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518) kao i od 28. studenoga 2013., Vijeće/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), kojima je Sud utvrdio tu sudsku praksu.
- 35 U vezi s time valja podsjetiti, kao što je to Sud već istaknuo u sudskoj praksi koja je prethodila donošenju spornih odredaba, da je Unija zajednica prava u kojoj su njezine institucije podložne nadzoru usklađenosti svojih akata, osobito s UFEU-om i općim načelima prava (presuda od 29. lipnja 2010., E. i F., C-550/09, EU:C:2010:382, t. 44. i navedenu sudsku praksu), i u kojoj fizičke i pravne osobe moraju imati pravo na djelotvornu sudsku zaštitu.
- 36 Kad je riječ o poštovanju načela djelotvorne sudske zaštite, Sud je u točki 343. presude od 3. rujna 2008., Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija (C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461), zaključio da mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba nisu izuzete od svakog nadzora suda Unije, osobito kad se tvrdi da se akt kojim su propisane odnosi na državnu sigurnost i terorizam.
- 37 Kao što to proizlazi iz te sudske prakse, pravo na djelotvornu sudsku zaštitu zahtijeva da Vijeće u slučaju osporavanja podnese podatke i dokaze kojima se potkrjepljuju razlozi donošenja mjera ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba. U vezi s time, iz točke 336. presude od 3. rujna 2008., Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija (C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461), proizlazi da se sudski nadzor mjera ograničavanja donesenih protiv fizičkih ili pravnih osoba mora omogućiti osobito kad je riječ o zakonitostima razloga na kojima se temelji odluka kojom se osobi ili subjektu nameće skup mjera ograničavanja.
- 38 Jednako tako, Sud je u točki 57. presude od 29. lipnja 2010. E. i F. (C-550/09, EU:C:2010:382) zaključio da odgovarajući sudski nadzor materijalne zakonitosti pojedinačnih mjera ograničavanja mora obuhvatiti, osobito, provjeru činjenica, dokaza i podataka na koje se poziva prilikom donošenja takvih mjera.
- 39 Usto, iako je u predmetima u kojima su donesene spomenute presude bila riječ o mjerama zamrzavanja imovine donesenim u specifičnom kontekstu borbe protiv međunarodnog terorizma, očito je da obveza dokazivanja osnovanosti mjera ograničavanja usmjerenih protiv pojedinačnih osoba i subjekata, koja proizlazi iz te sudske prakse, vrijedi i kad je riječ o donošenju mjera ograničavanja u vidu zamrzavanja imovine s ciljem izvršavanja pritiska na Islamsku Republiku Iran, kao što je to slučaj mjera protiv društva Safa Nicu Sepahan, vodeći računa osobito o pojedinačnoj naravi tih mjera ograničavanja i

znatnom utjecaju koji one mogu imati na prava i slobode osoba i subjekata na koje se odnose (glede potonjeg vidjeti presudu od 3. rujna 2008., Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija, C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461, t. 361. i 375.).

- 40 U tim okolnostima, valja zaključiti da je na dan donošenja spornih odredaba obveza Vijeća da u slučaju osporavanja podnese podatke ili dokaze kojima se potkrjepljuju razlozi donošenja mjera ograničavanja protiv fizičke ili pravne osobe već proizlazila iz ustaljene sudske prakse Suda. Slijedom navedenog, Opći sud pravilno je zaključio, osobito u točkama 68. i 69. pobijane presude, da gotovo trogodišnja povreda te obveze predstavlja dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima, neovisno o tome sastoji li se u konkretnom slučaju ta prava, kao što je to navedeno u točki 58. te presude, u tome da mjere ograničavanja ne mogu biti izrečene protivno materijalnim uvjetima njihova određivanja ili, kao što je to navedeno u točki 60. te presude, ona proizlaze iz zahtjeva povezanih s djelotvornom sudskom zaštitom.
- 41 Prethodni zaključak nije doveden u pitanje argumentom Vijeća koji se odnosi na teškoće povezane s povjerljivošću podataka ili dokaza kojima se potkrjepljuju razlozi odluke o određivanju mjera ograničavanja protiv fizičke ili pravne osobe. Naime, u konkretnom slučaju, Vijeće ni u jednom trenutku u postupku pred Općim sudom nije izložilo povjerljive podatke ni dokaze kojima je raspolagalo, u prilog mjera ograničavanja donesenih protiv društva Safa Nicu Sepahan.
- 42 Slijedom toga, prvi protužalbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.

Drugi žalbeni razlog, koji se temelji na pogrešnoj ocjeni pretpostavki naknade štete koju potražuje društvo Safa Nicu Sepahan

Argumentacija stranaka

- 43 Vijeće tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava zaključivši u točkama 86. do 92. pobijane presude da poništenje spornih odredaba u konkretnom slučaju ne predstavlja potpunu naknadu pretrpljene štete.
- 44 Opći sud time je odstupio od rješenja primijenjenih u drugim predmetima i, osobito, u točki 241. presude od 11. srpnja 2007., Sison/Vijeće (T-47/03, neobjavljena, EU:T:2007:207) u kojoj je Opći sud zaključio da je poništenje odluke o uvrštenju na popis osoba na koje se odnose mjere ograničavanja o kojima je riječ odgovarajuća naknada štete. Nadalje, Sud je također utvrdio, u točki 72. presude od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331), da poništenje odluke o uvrštenju na popis predstavlja rehabilitaciju osobe na koju se ona odnosi odnosno oblik naknade neimovinske štete koju je ona pretrpjela.
- 45 Slijedom toga, valja ukinuti odluku Općeg suda kojom se Vijeću nalaže da žalitelju isplati iznos od 50 000 eura na ime naknade štete koju je žalitelj pretrpio.
- 46 Društvo Safa Nicu Sepahan osporava te argumente.

Ocjena Suda

- 47 Valja istaknuti da se Opći sud, u svojem obrazloženju u točki 86. pobijane presude, pravilno oslonio na presudu od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331), kako bi utvrdio da poništenje spornih odredaba predstavlja oblik naknade neimovinske štete koju je pretrpjelo društvo Safa Nicu Sepahan.

- 48 Iako je Opći sud u nastavku, osobito u točki 87. pobijane presude, utvrdio da se u konkretnom slučaju zbog poništenja uvrštenja društva Safa Nicu Sepahan na popis može smanjiti dosuđeni iznos naknade štete, ali da ono ne može predstavljati potpunu naknadu pretrpljene neimovinske štete, prilikom te ocjene uzete su u obzir okolnosti konkretnog slučaja.
- 49 U tom pogledu, valja najprije utvrditi da Opći sud, odlučivši, na temelju ocjene okolnosti konkretnog slučaja, da je za potpunu naknadu neimovinske štete koju je pretrpjelo društvo Safa Nicu Sepahan potrebna novčana naknada štete, nije u svojoj ocjeni počinio pogrešku koja se tiče prava. Naime, iako je Sud u presudi od 28. svibnja 2013. Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331) utvrdio da poništenje nezakonitih mjera ograničavanja predstavlja oblik naknade pretrpljene neimovinske štete, iz toga ipak ne proizlazi da je u svim slučajevima taj oblik naknade nužno dovoljan kako bi se osigurala potpuna naknada te štete.
- 50 Usto, valja podsjetiti da je prema ustaljenoj sudskoj praksi samo Opći sud nadležan prilikom utvrđenja postojanja štete ocijeniti u granicama postavljenog zahtjeva način i opseg njezine naknade. (presude od 1. lipnja 1994., Komisija/Brazzelli Lualdi i dr., C-136/92 P, EU:C:1994:211, t. 66. i 81. i od 9. rujna 1999., Lucaccioni/Komisija, C-257/98 P, EU:C:1999:402, t. 34. kao i rješenje od 14. prosinca 2006., Meister/OHIM, C-12/05 P, EU:C:2006:779, t. 82.).
- 51 Međutim, kako bi Sud mogao izvršavati sudski nadzor nad presudama Općeg suda, one moraju biti dostatno obrazložene i, kad je riječ o ocjeni štete, navoditi kriterije uzete u obzir prilikom odmjere iznosa koji se dosuđuje (presude od 14. svibnja 1998., Vijeće/de Nil i Impens, C-259/96 P, EU:C:1998:224, t. 32. i 33. i od 9. rujna 1999., Lucaccioni/Komisija, C-257/98 P, EU:C:1999:402, t. 35. kao i rješenje od 3. rujna 2013., Idromacchine i dr./Komisija, C-34/12 P, neobjavljeno, EU:C:2013:552, t. 80.).
- 52 Opći je sud u točkama 88. do 91. pobijane presude zaključio da prilikom utvrđivanja iznosa naknade neimovinske štete u konkretnom slučaju valja voditi računa, osobito, o težini i trajanju utvrđene povrede, postupanju Vijeća kao i o učincima saznanja trećih osoba za tvrdnje da je društvo Safa Nicu Sepahan sudjelovalo u iranskom širenju nuklearnog oružja. U tom je pogledu Opći sud u biti zaključio da su optužbe koje je Vijeće stavilo na teret društvu Safa Nicu Sepahan bile osobito teške, da nisu bile potkrijepljene nijednim relevantnim podatkom ni dokazom te da Vijeće nije ni samoinicijativno ni u odgovoru na primjedbe društva Safa Nicu Sepahan provjerilo osnovanost tih optužbi kako bi ograničilo njihove štetne posljedice za to društvo.
- 53 S obzirom na prethodna razmatranja, Opći sud naveo je kriterije uzete u obzir prilikom odmjere dosuđenog iznosa naknade štete. U tim okolnostima, Sud ne može dovesti u pitanje zaključak iz točke 92. pobijane presude, u skladu s kojim je naknada neimovinske štete koju je pretrpjelo društvo Safa Nicu Sepahan utvrđena, na temelju odmjere *ex aequo et bono*, u iznosu od 50 000 eura.
- 54 Slijedom toga, drugi protužalbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.
- 55 S obzirom na sva prethodna razmatranja, protužalbu valja odbiti.

Žalba društva Safa Nicu Sepahan

- 56 U prilog svojem zahtjevu društvo Safa Nicu Sepahan ističe dva žalbena razloga, od kojih se prvi odnosi na naknadu imovinske, a drugi na naknadu neimovinske štete koju je to društvo pretrpjelo.

Prvi žalbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 340., drugog stavka UFEU-a, članka 41. stavka 3. Povelje, proturječnosti obrazloženja, iskrivljavanju činjenica i dokaza kao i na povredi obveze obrazlaganja prilikom ocjene imovinske štete

- 57 Prvi žalbeni razlog ima pet dijelova. Drugi, treći, četvrti i peti dio tog žalbenog razloga valja ispitati prije njegova prvog dijela.

Drugi dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranka

- 58 Drugim dijelom prvog žalbenog razloga društvo Safa Nicu Sepahan ističe, s jedne strane, da je Opći sud, unatoč tomu što je u točkama 99., 102., 104., 145. i 147. pobijane presude priznao imovinsku štetu nastalu donošenjem mjera ograničavanja o kojima je riječ u kontekstu ugovora za obnovu elektrane u Derbendikhanu (Irak), arbitrarno i protivno članku 340. drugom stavku UFEU-a i članku 41. stavku 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), odbio naložiti Vijeću naknadu štete koju je prouzročilo. Usto, Opći sud iskrivio je dokaze ističući u točki 104. pobijane presude da „postojanje i iznos štete” nisu dokazani. Jednako tako, u točki 106. te presude, Opći sud iskrivio je dokaze koje je podnijelo društvo Safa Nicu Sepahan u vezi svoje profitne marže i stope isplativosti u okviru tog ugovora.
- 59 S druge strane, društvo Safa Nicu Sepahan ističe da je Opći sud, u točkama 99. i 100. pobijane presude, arbitrarno odbio tom društvu dosuditi naknadu štete koju je pretrpjelo zbog toga što mu je Emirate National Bank of Dubai zatvorio bankovne račune, iako je u točkama 145. i 147. te presude zaključio da je utvrđeno postojanje znatnog smanjenja prihoda i isplativosti društva Safa Nicu Sepahan, masovno otpuštanje radnika od strane tog društva kao i drugi troškovi koje je to društvo imalo. Usto, obrazloženje pobijane presude proturječno je i u njemu su iskrivljeni dokazi, s obzirom na to da je, s jedne strane, Opći sud, u točki 98. te presude, zaključio da je društvo Safa Nicu Sepahan moglo od neke druge banke dobiti financijske usluge koje mu je dotad pružao Emirate National Bank of Dubai, dok je u točki 96. te presude utvrdio da se svaka banka koja surađuje s društvom Safa Nicu Sepahan izlaže opasnosti da se na nju primijene mjere ograničavanja koje donosi Unija.
- 60 Vijeće osporava te argumente.

– Ocjena Suda

- 61 S jedne strane, valja podsjetiti na to da svaka šteta čija se naknada zahtijeva u okviru tužbe s naslova izvanugovorne odgovornosti Unije, na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a, mora biti stvarna i izvjesna (vidjeti presude od 21. svibnja 1976., Roquette frères/Komisija, 26/74, EU:C:1976:69, t. 22. i 23. kao i od 16. srpnja 2009., SELEX Sistemi Integrati/Komisija, C-481/07 P, neobjavljena, EU:C:2009:461, t. 36.). S druge strane, za uspostavljanje izvanugovorne odgovornosti Unije šteta mora dovoljno izravno proizlaziti iz nezakonitog postupanja institucija (vidjeti u tom smislu presude od 4. listopada 1979., Dumortier i dr./Vijeće, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 i 45/79, EU:C:1979:223, t. 21. kao i od 12. prosinca 2006., Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, EU:C:2006:774, t. 218.).
- 62 U svakom slučaju, stranka koja se poziva na izvanugovornu odgovornost Unije dužna je podnijeti uvjerljive dokaze o postojanju i o opsegu štete na koju se poziva (presude od 16. rujna 1997., Blackspur DIY i dr./Vijeće i Komisija, C-362/95 P, EU:C:1997:401, t. 31. kao i od 16. srpnja 2009., SELEX Sistemi Integrati/Komisija, C-481/07 P, neobjavljena, EU:C:2009:461, t. 36. i navedena sudska praksa) te o postojanju dovoljno izravne uzročne veze između postupanja institucije o kojoj je riječ i

štete na koju se poziva (vidjeti u tom smislu presudu od 30. siječnja 1992., Finsider i dr./Komisija, C-363/88 i C-364/88, EU:C:1992:44, t. 25, kao i rješenje od 31. ožujka 2011., Mauerhofer/Komisija, C-433/10 P, neobjavljeno, EU:C:2011:204, t. 127.).

- 63 Glede primjedbe da je Opći sud arbitrarno odbio dosuditi naknadu društvu Safa Nicu Sepahan za štetu koju je ono navodno pretrpjelo zbog raskida ugovora za obnovu elektrane u Derbendikhanu, valja utvrditi da se taj prigovor temelji na pogrešnom tumačenju pobijane presude. Naime, s obzirom na to da je Opći sud u točkama 99., 102. i 104. te presude utvrdio da navodi koji se odnose na postojanje i iznos navodno pretrpljene štete nisu potkrijepljeni dokazima, pravilno je odlučio odbivši u točki 107. pobijane presude zahtjev društva Safa Nicu Sepahan za naknadu štete, u dijelu u kojem se odnosio na taj dio štete. Jednako tako, s obzirom na to da je Opći sud u točkama 145. i 147. te presude utvrdio da društvo Safa Nicu Sepahan nije podnijelo dokaze na temelju kojih se može ocijeniti postojanje i, eventualno, opseg pretrpljene štete, ne može mu se prigovoriti da je postupao arbitrarno.
- 64 Nadalje, kad je riječ o argumentu koji se temelji na tome da je Opći sud navodno povrijedio načela proporcionalnosti i „pravične ocjene”, koje društvo Safa Nicu Sepahan smatra općim načelima koja su zajednička pravima država članica, u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a i članka 41. stavka 3. Povelje, valja utvrditi da se tim načelima u konkretnom slučaju ne može izmijeniti zaključak u skladu s kojim je društvo Safa Nicu Sepahan bilo dužno podnijeti uvjerljive dokaze o postojanju i o opsegu štete na koju se poziva.
- 65 Glede argumenta u skladu s kojim je Opći sud u točkama 104. i 106. pobijane presude iskrivio dokaze, valja podsjetiti da samo spominjanje takvog iskrivljavanja ne udovoljava zahtjevima sudske prakse Suda prema kojima u žalbi treba osobito precizno navesti dokaze koji su navodno iskrivljeni (presuda od 7. rujna 2016., Pilkington Group i dr./Komisija, C-101/15 P, EU:C:2016:631, t. 62. i navedena sudska praksa).
- 66 S jedne strane, društvo Safa Nicu Sepahan ne pojašnjava kako je Opći sud, utvrdivši u točki 104. pobijane presude da postojanje i iznos štete nisu dokazani, iskrivio dokaze. S druge strane, glede prigovora da je Opći sud iskrivio dokaze istaknuvši u točki 106. pobijane presude da društvo Safa Nicu Sepahan nije navelo uobičajenu stopu isplativosti u sektoru u kojem djeluje, iako ju je to društvo navelo, pojasnivši da ona iznosi 20 % vrijednosti ugovora o kojem je riječ, valja istaknuti da je taj argument rezultat netočnog tumačenja pobijane presude s obzirom na to da Opći sud u toj točki nije utvrdio da društvo Safa Nicu Sepahan nije navelo tu stopu isplativosti, nego da u tom pogledu nije podnijelo ni dovoljno precizne naznake, ni druge dokaze postojanja i iznosa navodno pretrpljene štete.
- 67 Kad je riječ o prigovoru Općem sudu da je arbitrarno odbio zahtjev za naknadu štete koja je proizašla iz zatvaranja bankovnih računa društva Safa Nicu Sepahan, valja istaknuti da, iako je u točki 96. te presude Opći sud iz dopisa koji je podnijelo društvo Safa Nicu Sepahan zaključio da je do zatvaranja tih bankovnih računa od strane Emirate National Bank of Dubai moglo doći zbog donošenja mjera ograničavanja o kojima je riječ, ipak je u točkama 97. do 100. zaključio da društvo Safa Nicu Sepahan nije dokazalo da je tim zatvaranjem pretrpjelo štetu, ističući, osobito, u točki 97., da Emirate National Bank of Dubai nije zamrznuo financijska sredstva koja su se nalazila na tim računima, nego ih je vratio društvu Safa Nicu Sepahan. Jednako tako, u točkama 145. i 147. pobijane presude, Opći sud je zaključio da nema uzročne veze između navodno pretrpljene štete i smanjenja prihoda te isplativosti društva Safa Nicu Sepahan, utvrdivši, s jedne strane, da ono nije opravdalo razloge takvog razvoja događaja i, s druge strane, da, čak i ako se o postojanju te uzročne veze može zaključiti iz samog postojanja mjera ograničavanja o kojima je riječ, društvo Safa Nicu Sepahan nije podnijelo dokaze na temelju kojih se može ocijeniti opseg takve štete. Slijedom toga, Opći sud odbijanjem tog zahtjeva za naknadu štete nije povrijedio svoju obvezu obrazlaganja.

- 68 Kad je riječ o argumentu koji se temelji na proturječnosti obrazloženja i iskrivljavanju dokaza u točkama 96. i 98. pobijane presude, valja reći da se njime ni u kojem slučaju ne može pobiti utvrđenje Općeg suda iz točke 97. te presude, koje je samo za sebe dovoljno za odbijanje zahtjeva društva Safa Nicu Sepahan za naknadu štete koju je navodno pretrpjelo zatvaranjem njegovih bankovnih računa od strane Emirate National Bank of Dubai.
- 69 Slijedom navedenog, valja odbiti drugi dio prvog žalbenog razloga.

Treći dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

- 70 Trećim dijelom prvog žalbenog razloga, društvo Safa Nicu Sepahan ističe, s jedne strane, da je Opći sud povrijedio članak 340. drugi stavak UFEU-a i članak 41. stavak 3. Povelje, odbivši mu dosuditi naknadu navodno pretrpljene štete zbog prekida poslovnog odnosa s društvom Siemens AG, jednim od važnih dobavljača, iako je u točkama 109. i 110. pobijane presude priznao da je taj prekid bio izravna posljedica donošenja mjera ograničavanja o kojima je riječ. U toj točki 110. Opći sud proturječno je utvrdio i da odbijanje dobavljanja proizvoda ne može samo po sebi predstavljati štetu. Nadalje, kad je riječ o smanjenju prihoda društva Safa Nicu Sepahan zbog donošenja mjera ograničavanja protiv njega, Opći je sud odbijanjem zahtjeva za naknadu štete iskrivio dokaze i vlastita činjenična utvrđenja iz točaka 145. i 147. pobijane presude.
- 71 S druge strane, društvo Safa Nicu Sepahan prigovara Općem sudu da je iskrivio činjenice i dokaze zaključivši u točkama 115. i 116. pobijane presude da odlučujući uzrok prekida ugovornih odnosa društva Safa Nicu Sepahan s društvom Mobarakeh Steel Company nije bilo donošenje mjera ograničavanja protiv društva Safa Nicu Sepahan, nego kašnjenje u ispunjavanju ugovora o kojem je riječ. Međutim, Opći sud je u točki 113. pobijane presude zaključio da postoji uzročna veza između prekida tih ugovornih odnosa i donošenja tih mjera ograničavanja. Usto, Opći je sud, zaključivši u točkama 133., 136. do 139., 145. i 147. pobijane presude da društvo Safa Nicu Sepahan nije dokazalo da je šteta na koju se poziva posljedica činjenice da su njegovi europski dostavljači prekinuli s njime poslovne odnose, tražio dokaz koji je nemoguće podnijeti te je iskrivio cilj mjera ograničavanja koji je prouzročiti najveću moguću poslovnu i financijsku štetu subjektu o kojem je riječ.
- 72 Vijeće osporava te argumente.

– Ocjena Suda

- 73 Kad je riječ o prigovoru Općem sudu da je arbitrarno i protivno članku 340. drugom stavku UFEU-a i članku 41. stavku 3. Povelje odbio zahtjev društva Safa Nicu Sepahan za naknadu štete koju je navodno pretrpjelo prekidom poslovnog odnosa s društvom Siemens, valja istaknuti da Opći sud, iako je u točkama 109., 110., 145. i 147. pobijane presude naveo negativne učinke koje mjere ograničavanja mogu imati na poslovne odnose društva s njegovim dobavljačima kao i na njegov prihod, u tim točkama nije zaključio da je prekid tih odnosa sâm po sebi predstavljao nadoknadivu štetu. Upravo suprotno, Opći sud u točki 110. te presude pravilno je i na temelju neproturječnih razloga utvrdio da stvarna i izvjesna imovinska šteta može nastati samo zbog posljedica koje prekid poslovnih odnosa s dobavljačima društva ima za njegove poslovne rezultate, a ne zbog samog prekida.
- 74 Kad je riječ o argumentu društva Safa Nicu Sepahan u skladu s kojim utvrđenje Općeg suda da ne postoji imovinska šteta predstavlja iskrivljavanje činjenica koje upućuju na smanjenje financijskih rezultata tog društva, o čemu je riječ u točkama 145. i 147. pobijane presude, valja podsjetiti da, kao što to proizlazi iz točke 65. ove presude, samo spominjanje takvog iskrivljavanja ne udovoljava zahtjevima sudske prakse Suda prema kojima u žalbi treba osobito precizno navesti dokaze koji su

navodno iskrivljeni. Nadalje, takvo iskrivljanje mora jasno proizlaziti iz dokumenata u spisu a da nije potrebno provoditi novu ocjenu činjenica i dokaza (presuda od 6. travnja 2006., *General Motors/Komisija*, C-551/03 P, EU:C:2006:229, t. 54. i navedena sudska praksa).

- 75 Međutim, društvo Safa Nicu Sepahan u tom pogledu samo upućuje na osam priloga podnescima koje je podnio Općem sudu, pri čemu uopće ne pojašnjava u čemu se sastoji iskrivljanje na koje se poziva. U tim okolnostima, i s obzirom na to da ocjena činjenica i dokaza ne predstavlja, osim u slučaju njihova iskrivljanja koje ovdje nije dokazano, pravno pitanje koje je predmet nadzora Suda u žalbenom postupku (vidjeti u tom smislu osobito presude od 3. rujna 2009., *Moser Baer India/Vijeće*, C-535/06 P, EU:C:2009:498, t. 32. i navedenu sudsku praksu, od 7. travnja 2016., *Akhras/Vijeće*, C-193/15 P, EU:C:2016:219, t. 67. i navedenu sudsku praksu kao i od 8. rujna 2016., *Iranian Offshore Engineering & Construction/Vijeće*, C-459/15 P, neobjavljenu, EU:C:2016:646, t. 44.), taj argument valja odbaciti kao nedopušten.
- 76 Kad je riječ o argumentu da je Opći sud iskrivio činjenice utvrdivši u točkama 115. i 116. pobijane presude da je glavni čimbenik koji je doveo do raskida ugovora o kojem je riječ od strane društva Mobarakeh Steel Company bilo kašnjenje u ispunjavanju tog ugovora, a ne donošenje mjera ograničavanja protiv društva Safa Nicu Sepahan, valja podsjetiti da, kao što to u biti proizlazi iz točke 74. ove presude, iskrivljanje postoji kad je, bez potrebe podnošenja novih dokaza, ocjena koju je Opći sud proveo u pogledu postojećih dokaza očito pogrešna. Takav je osobito slučaj kad zaključci koje je Opći sud izveo iz određenih dokumenata nisu u skladu sa smislom i dosegom navedenih dokumenata promatranih u cijelosti (presuda od 18. srpnja 2007., *Industrias Químicas del Vallés/Komisija*, C-326/05 P, EU:C:2007:443, t. 60. i 63.).
- 77 U tom pogledu, valja utvrditi da iz dopisa društva Mobarakeh Steel Company od 3. rujna 2011., priloženog replici društva Safa Nicu Sepahan podnesenoj Općem sudu, proizlazi da je raskid ugovora o kojem je riječ barem djelomično uzrokovan kašnjenjem društva Safa Nicu Sepahan u ispunjenju tog ugovora u odnosu na dospijeće koje proizlazi iz tog dopisa, koje je, kao što je to Opći sud u točki 114. pobijane presude pravilno istaknuo, nastupilo više od šest mjeseci prije donošenja mjera ograničavanja protiv društva Safa Nicu Sepahan. U tim okolnostima, budući da je Opći sud u točki 116. pobijane presude zaključio da donošenje mjera ograničavanja protiv društva Safa Nicu Sepahan nije bilo odlučujući i izravan uzrok raskida tog ugovora, a da pritom nije zaključio da je sâm raskid predstavljao taj uzrok, ne može se smatrati da je Opći sud očito pogrešno ocijenio taj dokaz.
- 78 Nadalje, kad je riječ o argumentu društva Safa Nicu Sepahan prema kojem je Opći sud u točkama 133., 136. do 139., 145. i 147. pobijane presude zahtijevao podnošenje nemogućeg dokaza štete pretrpljene donošenjem mjera ograničavanja o kojima je riječ, valja istaknuti da iz tih točaka proizlazi da je Opći sud dokaze društva Safa Nicu Sepahan odbio kao nedovoljne, osobito zato što se na temelju njih nisu mogle utvrditi narudžbe koje je društvo Safa Nicu Sepahan zaista izdalo europskim dobavljačima, količina opreme koju je društvo Safa Nicu Sepahan kupilo od tih dobavljača, uzroci smanjenja prihoda tog društva i, općenitije, konkretne štetne posljedice koje iz toga proizlaze.
- 79 U tom pogledu, valja podsjetiti da sud Unije ne može apstraktno utvrđivati postojanje stvarne i izvjesne štete, nego ju je potrebno ocijeniti s obzirom na konkretne činjenice koje su svojstvene svakom slučaju koji mu je podnesen (presuda od 15. lipnja 2000., *Dorsch Consult/Vijeće i Komisija*, C-237/98 P, EU:C:2000:321, t. 25.).
- 80 Zahtjev povezan s podnošenjem dokaza, poput zahtjeva Općeg suda iz točaka 133., 136. do 139., 145. i 147. pobijane presude, bitan je za mogućnost odlučivanja o postojanju i opsegu štete na koju se poziva. Budući da je utvrdio da društvo Safa Nicu Sepahan nije podnijelo takve dokaze, Opći sud je pravilno ocijenio da su dokazi koje je ono podnijelo nedovoljni za utvrđenje postojanja i opsega štete na koju se poziva.
- 81 Slijedom toga, treći dio tog žalbenog razloga valja odbiti.

Četvrti dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

- 82 Četvrtim dijelom prvog žalbenog razloga društvo Safa Nicu Sepahan ističe, s jedne strane, da je Opći sud povrijedio članak 340. drugi stavak UFEU-a i članak 41. stavak 3. Povelje, odbivši mu dosuditi naknadu navodno pretrpljene štete prekidom poslovnih odnosa nužnih za modernizaciju električne opreme za branu na Eufratu u Siriji. S druge strane, prigovara Općem sudu da je povrijedio svoju obvezu obrazlaganja time što u točki 120. pobijane presude nije naveo razloge zbog kojih je odbio argument društva Safa Nicu Sepahan prema kojem je razlog za kašnjenje u ispunjenju projekta modernizacije električne opreme za tu branu bilo donošenje mjera ograničavanja protiv njega.
- 83 Vijeće osporava te argumente.

– Ocjena Suda

- 84 Kad je riječ o argumentu u skladu s kojim je Opći sud povrijedio članak 340. drugi stavak UFEU-a i članak 41. stavak 3. Povelje zaključivši u točki 122. pobijane presude da društvo Safa Nicu Sepahan nije podnijelo dokaze svoje profitne marže u okviru projekta modernizacije električne opreme za branu na Eufratu i Siriji, valja utvrditi da se tim argumentom u biti nastoji dobiti nova ocjena dokaza podnesenih u prvostupanjskom postupku. Budući da u skladu sa sudskom praksom iz točke 75. ove presude ocjena vrijednosti tih dokaza ne predstavlja, osim kad je riječ o njihovu iskrivljavanju, pravno pitanje koje je predmet nadzora Suda u žalbenom postupku, taj argument valja odbaciti kao nedopušten.
- 85 Kad je riječ o prigovoru Općem sudu da u točki 120. pobijane presude nije obrazložio odbijanje argumenta društva Safa Nicu Sepahan prema kojem dopisi koji se odnose na taj projekt uvjerljivo dokazuju da je uzrok kašnjenja u ostvarenju projekta bilo donošenje mjera ograničavanja o kojima je riječ, valja podsjetiti da obveza obrazlaganja iz članka 296. UFEU-a predstavlja bitnu postupovnu pretpostavku koju treba razlikovati od osnovanosti obrazloženja, koja ulazi u pitanje materijalne zakonitosti spornog akta. Naime, obrazloženje odluke sastoji se od formalnog navođenja razloga na kojima se ta odluka temelji. Ako su ti razlozi pogrešni, to utječe na materijalnu zakonitost odluke, ali ne i na njezino obrazloženje, koje može biti zadovoljavajuće čak i kad navodi pogrešne razloge. Iz toga slijedi da prigovori i argumenti kojima se osporava osnovanost akta nisu relevantni u okviru razloga koji se temelji na nepostojanju ili nedostatnosti obrazloženja (presuda od 18. lipnja 2015., Ipatau/Vijeće, C-535/14 P, EU:C:2015:407, t. 37. i navedena sudska praksa).
- 86 U ovom slučaju, Opći je sud u točki 121. pobijane presude naveo da je društvo Safa Nicu Sepahan doista podnijelo popis strojeva i dijelova za projekt o kojem je riječ, ali da nije podnijelo nikakav dokaz kojim bi se utvrdilo da se dostava tih proizvoda nije mogla izvršiti zbog donošenja mjera ograničavanja o kojima je riječ. Opći sud u točki 122. te presude utvrdio je da društvo Safa Nicu Sepahan nije podnijelo dokaze kojima se utvrđuje šteta koju je navodno pretrpjelo zbog toga što je jedan dio ugovora o kojem je riječ moralo dati u podizvođenje. Budući da je u točkama 123. i 124. te presude utvrdio druge elemente čije je nepostojanje u spisu Općeg suda onemogućavalo utvrđenje postojanja ili opsega štete na koju se poziva, Opći je sud u točki 125. iste presude odbio zahtjev društva Safa Nicu Sepahan za naknadu štete u dijelu u kojem se on odnosio na projekt električne opreme za branu na Eufratu.
- 87 U tim okolnostima, Opći sud nije povrijedio svoju obvezu obrazlaganja koja proizlazi iz članka 296. UFEU-a.
- 88 Slijedom navedenog, četvrti dio valja odbiti.

Peti dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

- 89 Petim dijelom prvog žalbenog razloga društvo Safa Nicu Sepahan ističe, s jedne strane, da je Opći sud povrijedio članak 340. drugi stavak UFEU-a i članak 41. stavak 3. Povelje odbivši mu dosuditi naknadu navodno pretrpljene štete zbog prekida njegovih poslovnih odnosa nužnih za ispunjenje njegovih ugovornih obveza povezanih s projektima izgradnje električnih podstanica u Kunduzu (Afganistan) i Baghlanu (Afganistan). S druge strane, društvo Safa Nicu Sepahan prigovara Općem sudu da je iskrivio činjenice i dokaze utvrdivši u točki 130. pobijane presude da ono nije dokazalo da mu je zbog otkazivanja od strane društva Siemens narudžbe pod oznakom P06000/CO/3060 postalo nemoguće ispuniti ugovorne obveze u okviru tih projekata, iako je Opći sud u točkama 109. i 147. te presude utvrdio da društvo Safa Nicu Sepahan te projekte nije moglo dovršiti bez podizvođača.
- 90 Vijeće osporava te argumente.

– Ocjena Suda

- 91 Kad je riječ o argumentu koji se temelji na povredi članka 340. drugog stavka UFEU-a i članka 41. stavka 3. Povelje, valja utvrditi da društvo Safa Nicu Sepahan osporavane elemente pobijane presude ne navodi s potrebnom preciznošću.
- 92 Glede prigovora da je Opći sud iskrivio činjenice utvrdivši u točki 130. pobijane presude da je društvo Safa Nicu Sepahan ugovor o izgradnji električnih podstanica u Kunduzu (Afganistan) i Baghlanu (Afganistan) moglo ispuniti bez podizvođača, valja utvrditi da je taj argument rezultat pogrešnog razumijevanja pobijane presude. Naime, Opći sud u toj točki 130. nije naveo da bi društvo Safa Nicu Sepahan u svakom slučaju bilo u mogućnosti ispuniti te projekte bez podizvođača. Međutim, iz te točke proizlazi da je Opći sud utvrdio da to društvo nije dokazalo da se spomenuti ugovor nije mogao ispuniti s drugim dobavljačem osim društva Siemens. U tim okolnostima Općem sudu ne može se prigovoriti da je počinio ikakvo iskrivljavanje.
- 93 Slijedom toga, peti dio prvog žalbenog razloga valja odbiti.

Prvi dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

- 94 Prvim dijelom prvog žalbenog razloga društvo Safa Nicu Sepahan prigovara Općem sudu da je povrijedio opća načela koja su zajednička pravima država članica, u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a i članka 41. stavka 3. Povelje, koji uređuju režim izvanugovorne odgovornosti Unije, odbivši, unatoč podnesenim dokazima, njegov zahtjev za naknadu imovinske štete, iako je priznao, osobito u točkama 109., 145. i 147. pobijane presude, postojanje imovinske štete.

– Ocjena Suda

- 95 Valja utvrditi da se prvi dio prvog žalbenog razloga odnosi na obrazloženje pobijane presude, osporavano u drugim dijelovima tog žalbenog razloga koji se odnose na različite vidove štete koju je navodno pretrpjelo društvo Safa Nicu Sepahan, a da se pritom ne podnose dodatni elementi u prilog tom žalbenom razlogu.
- 96 Budući da drugi dijelovi prvog žalbenog razloga nisu prihvaćeni, valja odbiti i njegov prvi dio.

Podredni zahtjev društva Safa Nicu Sepahan u vezi s prvim žalbenim zahtjevom

– Argumentacija stranaka

- 97 Društvo Safa Nicu Sepahan podredno ističe da mu je Opći sud trebao dosuditi naknadu štete, čiji je iznos trebalo odmjeriti poštujući načela proporcionalnosti i „pravične ocjene”, opća načela koja su zajednička pravima država članica, u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a i članka 41. stavka 3. Povelje.
- 98 Vijeće osporava taj argument.

– Ocjena Suda

- 99 Kao što to proizlazi iz prethodno navedenog, Opći sud je pravilno utvrdio da nisu bile ispunjene pretpostavke izvanugovorne odgovornosti Unije za imovinsku štetu na koju se pozivalo društvo Safa Nicu Sepahan, slijedom čega, također pravilno, nije dosudio naknadu koju je ono tražilo s tog naslova.
- 100 S obzirom na sva prethodno iznesena razmatranja prvi žalbeni razlog valja odbiti.

Drugi žalbeni razlog, koji se temelji na povredi obveze obrazlaganja i načela proporcionalnosti u okviru zahtjeva za naknadu neimovinske štete

Argumentacija stranaka

- 101 Društvo Safa Nicu Sepahan drugim žalbenim razlogom prigovara Općem sudu da mu je na ime naknade pretrpljene štete dosudio beznačajan iznos od 50 000 eura, iako je u točkama 83., 86., 88. i 89. pobijane presude utvrdio da je riječ o osobito teškoj povredi čije su posljedice trajale gotovo tri godine. Opći sud nije obrazložio odmjeru tog iznosa. Usto, obrazloženje pobijane presude protivno je načelu proporcionalnosti. U tom pogledu društvo Safa Nicu Sepahan osobito pojašnjava da Opći sud nije vodio računa ni o činjenici da je to društvo moralo otpustiti brojne radnike, čime je narušen njegov ugled, ni o činjenici da mu posljedice mjera ograničavanja i dalje nanose štetu. Naime, društvo Safa Nicu Sepahan još uvijek je navedeno, primjerice, na internetskoj stranici „Iran Watch”.
- 102 Vijeće osporava te argumente.

Ocjena Suda

- 103 Kad je riječ o povredi načela proporcionalnosti na koju se poziva, valja podsjetiti da je, kao što to proizlazi iz točaka 50. i 51. ove presude, samo Opći sud nadležan prilikom utvrđenja postojanja štete ocijeniti u granicama postavljenog zahtjeva način i opseg njezine naknade. Međutim, u skladu s istom sudskom praksom, presude Općeg suda moraju biti dostatno obrazložene i, glede ocjene štete, sadržavati kriterije uzete u obzir prilikom odmjere dosuđenog iznosa, kako bi se Sudu omogućila provedba njegova sudskog nadzora.
- 104 Glede povrede obveze obrazlaganja na koju se poziva, valja istaknuti da je Opći sud u točki 88. pobijane presude utvrdio da je u okolnostima ovog slučaja tvrdnja da je društvo Safa Nicu Sepahan uključeno u iransko širenje nuklearnog oružja utjecala na postupanje trećih subjekata, uglavnom smještenih izvan Unije, prema tom društvu. U tom je pogledu utvrdio postojanje neimovinske štete koja se ne može u potpunosti kompenzirati naknadnim utvrđenjem nezakonitosti spornih odredaba.

- 105 Usto, Opći sud naglasio je da su optužbe Vijeća protiv društva Safa Nicu Sepahan osobito teške. Tako je u točkama 83. i 89. pobijane presude utvrdio da je optužba da je društvo Safa Nicu Sepahan uključeno u iransko širenje nuklearnog oružja proizašla iz službenog stajališta institucije Unije, objavljenog u *Službenom listu Europske unije*, koje ima obvezujuće pravne posljedice te kojim se to društvo povezuje s aktivnošću koja, prema mišljenju Vijeća, predstavlja opasnost za međunarodni mir i sigurnost.
- 106 Opći sud također je utvrdio, u točki 87. pobijane presude, da se s obzirom na poništenje spornih odredaba iznos naknade štete koji valja dosuditi može smanjiti, ali da ono ne može predstavljati potpunu naknadu pretrpljene štete. U tom je pogledu u točkama 90. i 91. te presude pojasnio da optužba o kojoj je riječ nije bila potkrijepljena ni najmanjim dokazom, da su mjere ograničavanja zadržane tijekom gotovo tri godine te da nije proizlazilo da je Vijeće tijekom tog razdoblja provjerilo osnovanost te optužbe kako bi ograničilo štetne posljedice za subjekt o kojem je riječ.
- 107 U tim okolnostima, valja zaključiti da je Opći sud dostatno obrazložio svoju odluku navođenjem kriterija uzetih u obzir prilikom odmjere iznosa naknade štete.
- 108 Naposljetku, kad je riječ o argumentu društva Safa Nicu Sepahan da mjere ograničavanja o kojima je riječ za njega i dalje imaju štetne posljedice, s obzirom na to da se optužba iz tih mjera još uvijek nalazi na internetskim stranicama poput „Iran Watch”, valja utvrditi da društvo Safa Nicu Sepahan taj argument nije istaknulo u prvostupanjskom postupku.
- 109 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, razlog koji se prvi put iznosi u žalbenom postupku pred Sudom, treba odbaciti kao nedopušten. Naime, nadležnost Suda u okviru žalbe ograničena je na ispitivanje ocjene Općeg suda o razlozima koji su pred njime istaknuti. Omogućavanjem stranci da u žalbenom postupku istakne razlog koji nije istaknula pred Općim sudom omogućilo bi joj se da pred Sudom, čija je nadležnost u žalbenom postupku ograničena, pokrene postupak čiji je predmet širi od onoga o kojem je odlučivao Opći sud (vidjeti u tom smislu presudu od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 165. i navedenu sudsku praksu).
- 110 Stoga taj argument valja odbaciti kao nedopušten.
- 111 U tim okolnostima, drugi žalbeni razlog valja odbiti kao djelomično neosnovan i odbaciti kao djelomično nedopušten.
- 112 Slijedom navedenog, žalbu valja odbiti.

Troškovi

- 113 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika, kad žalba nije osnovana ili kad je osnovana i Sud sâm konačno odluči o sporu, Sud odlučuje o troškovima. U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog Poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Člankom 138. stavkom 3. navedenog Poslovnika propisano je da, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi vlastite troškove.
- 114 Budući da u ovom predmetu ni društvo Safa Nicu Sepahan ni Vijeće nisu uspjeli u svojim zahtjevima, valja im naložiti da svatko snosi vlastite troškove.
- 115 Člankom 140. stavkom 1. Poslovnika koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, predviđeno je da države članice i institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove.

¹¹⁶ Stoga će Ujedinjena Kraljevina snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Odbijaju se žalbe društva Safa Nicu Sepahan Co. i Vijeća Europske unije.**
- 2. Društvo Safa Nicu Sepahan Co. i Vijeće Europske unije snose vlastite troškove.**
- 3. Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske snosi vlastite troškove.**

Potpisi